

ТРАНСФОРМАЦІЯ ЕТНІЧНИХ ГРУП В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ (НА ПРИКЛАДІ СПІЛЬНОТИ БУРЯТ)

Головна проблема сучасного світу обумовлена тим, що взаємодія двох базових тенденцій його розвитку – до уніфікації, поглиблення взаємозалежності народів та держав, з одного боку, та збільшенню його різноманітності, з іншого боку, – стає все більш конфліктним. Глобальна культура, що зароджується, за своїм походженням та змістом західна. Процеси вестернізації призводять до невизначеності ідентичності носія даної культури і тим самим є джерелом соціальної напруженості. Глобальна індустрія культури у все більшій мірі означає конвергенцію культурних символів та форм життя.

Ключові слова: етнічна культура, культурний капітал, ідентичність, глобалізація.

Війни кінця ХХ сторіччя, засновані на міжетнічному протистоянні і зростанні етнічної самосвідомості та ідентифікації малих народів (Афганістан, Ірак, Косово, Чечня, розпад Югославії, події 11.09.2001 р. у Америці тощо) у умовах глобалізації (економічної інтеграції, виникнення глобальних ринків та ін.) більш ніж переконливо свідчать, що етнокультурні взаємини та взаємозв'язки є надзвичайно важливими у життєдіяльності сучасних держав і народів. Це знаходить своє відображення у об'єднанні етнічних спільнот для боротьби за володіння природними ресурсами, політичну владу, територіальну і культурну цілісність. Численні етнічні конфлікти, регіони етнічної напруженості, націоналістичні, релігійні, культурні рухи і об'єднання показують, що етнокультурні проблеми у новітній історії не втратили своєї значущості і актуальності.

Нині практично неможливо знайти жодної етнічної групи, яка б не зазнавала впливу з боку культур інших народів. Саме ця тенденція культурної глобалізації особливо актуалізує інтерес до культурної самобутності. Культурне різноманіття сучасних народів навіть збільшується, і кожен з них прагне зберегти і розвинути свою цілісність і культурну основу.

Ця тенденція усвідомлення і захисту власної неповторності та збереження культурної традиції підтверджує загальну закономірність, що людство, стаючи усе більш взаємозв'язаним і єдиним, не втрачає свого етнічного різноманіття. Соціальні і культурні зміни завжди склали важливу частину людської еволюції, і було б помилкою розглядати етноси як такі спільноти, що назавжди сформувалися. Ці спільноти і є результатом розвитку та взаємодії культур, а нові форми культурних відмінностей, як і нові традиції, постійно виникають із самих різних джерел у процесі людської життєдіяльності. Завдання дослідників – дати ґрунтовне наукове пояснення цим етнокультурним процесам сучасності. Дане проблемне поле вимагає всебічного вивчення особливостей розвитку та існування етнічних спільнот у умовах глобалізації, коли “нам потрібно всього лише розмовляти один одним і прагнути отримати те особливе знання, яке кожен зумів придбати”¹.

Соціологія, починаючи з Огюста Конта, фокусувалася передусім на аналізі культурних закономірностей функціонування і розвитку суспільства. Основним змістом процесу розвитку суспільства є, згідно Конту, “прогрес духу”. По суті, це прогрес форм людського пізнання світу або прогрес людського розуму. Контовські форми пізнання світу і їхній вплив на суспільство, його функціонування та зміну, можна пояснити, використовуючи поняття репрезентативної культури. Згідно з німецькому філософу Ф.Тенбруку, культура є суспільним фактом такою мірою, наскільки вона є репрезентативною культурою, тобто виробляє ідеї, значення і цінності, які є дієвими у силу їхнього фактичного визнання. Вона охоплює усі вірування, уявлення, світогляди, ідеї і ідеології, які впливають на соціальну поведінку, оскільки вони або активно розділяються людьми, або користуються пасивним визнанням². Вивчення етнічних культур

ґрунтується на методах етнографічного і історичного аналізу, соціології, досягнень структурної лінгвістики. Культура при цьому розглядається як система символів і значень, яка вимагає своєї інтерпретації і пояснення. При такому методологічному підході старі еволюціоністські теорії культури поступово витісняються новими конструктивістськими концепціями.

Сталим визначенням етнічної культури у етнологічній літературі є наступне: це сукупність властивих етносу способів освоєння умов свого існування, направлених на збереження етносу і відтворення умов його життєдіяльності³. Головним тут є функціональний аспект культури, розуміння її як адаптивного механізму, що полегшує людині життя у навколишньому середовищі.

Зростання ролі етнічного чинника у суспільному житті на колишньому радянському просторі, у Європі і США, а також істотне загострення відносин між більшістю і меншинами (а інколи і між самими меншинами), яке згодом переросло у міжетнічні конфлікти, стало поштовхом до формування такої дисципліни, як етносоціологія – міждисциплінарна наука (що сформувалася на межі соціології та етнографії / етнології), яка досліджує параметри соціальної структури народів (у етнічному, а не політичному значенні терміну), значущі явища культури різних етносів, взаємообумовленість змін у культурі, закономірності і особливості міжетнічних стосунків⁴.

До чинників, що обумовлюють об'єднання людей у етнонаціональні спільноти, належать: біологічні, природні явища, культурні, психологічні, соціально-політичні, політико-державні тощо (соціобіологічна школа, теорія Л.Гумільова, теорія О.Бромлея, психологічна теорія, культурологічна теорія і т. ін.)⁵.

Культурне розмаїття проявляє себе у тому, як люди виражають цінності через метафори або особливі символи. Аналіз символів пов'язаний із значенням предметів, слів, дій і явищ. Через символи завжди виражаються і релігійні вистави, і тому важливим є розуміння значення символів та їхнього зв'язку з релігійними віруваннями. Потужним символічним інститутом релігійних уявлень є міфи. На думку Л.Іоніна міф – це категорія метасоціального аналізу, оскільки він дозволяє побачити і зафіксувати синкретичну єдність об'єкту і суб'єкту, мислення і дії, енергії і структури, що не фіксується жодними іншими засобами соціальних наук.

Дослідження етнічної культури, як і будь-якого іншого об'єкту, за допомогою соціологічного методу передбачає отримання ідеологічно нейтрального, неоціночного знання незалежно від соціальної позиції дослідника. Специфіка соціологічного підходу полягає у цілісному, концептуальному осмисленні соціальних явищ. При цьому соціальні факти повинні пояснюватися іншими соціальними фактами, а самі соціальні факти потрібно розглядати як речі (Е.Дюркгейм). Крім того, першоосновою інтерпретації соціальних явищ є їх розуміння (М.Вебер).

Істинність наукової гіпотези встановлюється внаслідок її емпіричної перевірки, яка у даному випадку ґрунтується на якісних методах, які прагнуть описати і зафіксувати певні феномени як єдине, цілісне, унікальне явище.

Проблеми глобалізації останнім часом привернули до себе найпильнішу увагу вчених, що належать до різних шкіл і напрямів наукової думки. Це визначає різноманіття поглядів на процеси, що розгортаються у сучасному світі. При цьому складність і неоднозначність цих процесів дозволяє знайти переконливі аргументи для обґрунтування практично будь-якої точки зору.

Наукове осмислення процесу переходу від традиційних суспільств до сучасного і далі – до епохи сучасності – знайшло своє вираження у цілій низці концепцій. Так виникли теорія індустріального суспільства (К.Маркс, О.Конт, Г.Спенсер), концепція формальної раціональності (М.Вебер), теорія механічної і органічної модернізації (Е.Дюркгейм), формальна теорія суспільства (Г.Зіммель).

Зміни, що накопичилися у країнах розвинутого капіталізму, потребували нового теоретичного осмислення. У результаті з'явилися теорії постіндустріального, суперіндустріального, інформаційного, "технотронного", "кібернетичного" суспільства (О.Тоффлер, Д.Белл, Р.Дарендорф, Ю.Хабермас, Е.Гідденс та ін.) Основні положення цих концепцій можна сформулювати таким чином.

Постіндустріальне (або інформаційне) суспільство приходить на зміну індустріальному. Головними відмінними особливостями постіндустріального суспільства є зростання наукового знання і переміщення центру суспільного життя з економіки у сферу науки, передусім у наукові організації (університети). Не капітал і матеріальні ресурси виступають у ньому ключовими чин-

никами, а інформація, помножена на поширення освіти і впровадження передових технологій.

Класове ділення суспільства на тих, що володіють власністю і що не володіють нею (характерне для соціальної структури індустріального суспільства) поступається місцем іншому типу стратифікації, де головним показником стає ділення суспільства на тих, що володіють інформацією і що не володіють нею. Виникають концепції “символічного капіталу” (П.Бурдьє) і культурної ідентичності, у яких класова структура замінюється статусною ієрархією, обумовленою ціннісними орієнтаціями і освітнім потенціалом.

Так, постмодерн включає нову історичну епоху, нові твори культури (“постмодернізм”) і новий тип теоретизування про соціальний світ (“постмодерністська соціальна теорія”).

У роботі “Суспільство ризику: до нової сучасності” Ульріх Бек відкидає тезу, згідно з якою ми вступили у епоху постмодернізму. На думку Бека, ми продовжуємо жити у світі сучасності, хоча і нової форми сучасностей. Колишня, “класична” фаза сучасності асоціювалася з індустріальним суспільством, тоді як виникаюча нова сучасність і її технології пов’язуються з суспільством ризику.

У.Бек розрізняє поняття глобалізму, з однієї сторони, і глобальності або глобалізації, – з іншою. Під глобалізмом мається на увазі розуміння того, що світовий ринок витісняє або підмінює політичну діяльність, тобто це ідеологія світового ринку, ідеологія неолібералізму. Під глобальністю, по Беку, розуміється те, що ми давно вже живемо у світовому суспільстві, у тому сенсі, що уявлення про замкнуті простори перетворилося на фікцію.

Соціологію глобалізації можна представити як сукупність слабо зв’язаних один з одним положень соціології, що одне одному суперечать, побудованої на національно-державному принципі. Дискусію про глобалізацію, що йде у суспільних науках, можна розуміти і розвивати, по Беку, як плідну суперечку про те, які основні гіпотези і образи соціального світу, які прийомі аналізу будуть у змозі замінити національно-державну аксіоматику.

Культурна глобалізація не означає, що світ у культурному розумінні стає одноріднішим. Глобалізація означає “г-локалізацію”, тобто вкрай суперечливий процес як у тому, що стосується його змісту, так і у тому, що стосується розмаїття його наслідків. Два самі суперечливі наслідки для стратифікації світового суспільства: глобальне багатство, локальна бідність (Бауман), а також капіталізм без зусиль (У.Бек)⁶. Зразки глобальної нерівності створюються відповідно до принципу потрійного ділення соціального простору на центр, полупериферію і периферію – ділення світу, який інтегрується у повну конфліктів світову систему (І.Валлерстайн).

Глобалізація економічної активності супроводжується хвилями трансформації у сфері культури, процесом, який називають “культурною глобалізацією”. При цьому йдеться, перш за все, про фабрикацію символів культури. У конвергенції глобальної культури ключовим словом є макдоналдизація: все більше і більше пробиває собі дорогу універсалізація у сенсі уніфікації стилів життя, символів культури і транснаціональних норм поведінки. Отже, глобальна індустрія культури все більшою мірою означає конвергенцію культурних символів і форм життя. На думку У.Бека виникає єдиний світ – але не як визнання різноманіття, взаємної відвертості, тобто плюралістично-космополітичної природи уявлень про себе та інших, а, навпаки, як єдиний товарний світ. У цьому світі локальні культури та ідентичності втрачають коріння і замінюються символами товарного світу, узятими з рекламного та іміджевого дизайну мультинаціональних концернів. Буття стає дизайном – причому повсюдно.

В основі проекту з дослідження культурної динаміки глобалізації, керованого П.Бергером і С.Хантінгтоном, – картина, названа А.Тойнбі “виклик і відповідь”. При цьому “виклик” виходить з глобальної культури, що зароджується, – у основному західною (американською за своїм походженням) – і поширюється на весь світ на рівні як еліт, так і широких мас; а “відповідь” з боку суспільств, яким був кинутий “виклик”, оцінюється за шкалою “прийняття” і “заперечення” з такими проміжними градаціями, як “співіснування” і “синтез”. Глобальна культура, що зароджується, на думку дослідників, за своїм походженням і змістом – американська.

При цьому розвинені країни потерпають від демографічної експансії людей інших культур, нетрадиційних для них релігій (ісламу, буддизму, індуїзму), що інакше сприймають реальності світу і країни, що прийняли їх, чим корінне населення. Можливості культурної асиміляції нових громадян вельми проблематичні. Формули “мультикультуралізму” і прояви “політичної коректності” досить спірні. Небезпека глобальних конфліктів отримала широке визнання. Так, на думку С. Хантінгтона людству належить пережити “конфлікт цивілізацій”.

Поширення глобальних впливів призводить до воскресіння місцевих культурних форм. Глобалізація, на думку П.Бергера, є продовженням, хоча і у сильнішій і глибшій формі, незримого виклику, який кидає модернізація. На культурному рівні це перетворюється на серйозний виклик з боку плюралізму: ламаються традиції, що вважалися непорушними, виявляється, що у області віри, цінностей і способу життя існує широка можливість вибору. Все це – серйозний виклик з боку збільшеної свободи, кинутий як окремим індивідам, так і цілим суспільствам.

У сучасному світі питання толерантності і соціальної відповідальності стоїть надзвичайно гостро. Історичний досвід людства свідчить, що причинами расової, етнічної, ідеологічної, релігійної, культурної у цілому відмінності є основними передумовами таких глобальних конфліктів, як Хрестові походи у середні віки, перша і друга світові, холодні війни у ХХ столітті і так далі. Сучасні приклади Югославії, Косово, Чечні та Іраку свідчать про надзвичайну напруженість у сфері взаємодії етнічних груп, а також про загрозу глобального світового конфлікту під назвою Третя світова війна. У людства є вибір: якісне інше майбутнє або відсутність майбутнього як такого. ХХІ століття буде століттям культури або його не буде, резюмує К.Леві-Стросс.

Процеси глобалізації у всесвітньому “товаристві споживання” здійснюються передусім у економічному і після – у політичному полях (у термінах концепції П.Бурдьє) за допомогою феномену “макдональдизації” та інформаційних мереж (Інтернет, TV і ін.). Проте їх супроводжують процеси локалізації, регіоналізації переважно у символічному (культурному) полі (у термінах концепції П.Бурдьє), що веде до автономності і згодом отриманню незалежності політичних одиниць не лише за національною, але і за етнічною ознакою (Сербія, Хорватія та ін.), зверненню до свого традиційно-історичного коріння. Все це латентно і каузально обумовлює соціальну напруженість у умовах настільки розмитих ідентичностей, що змінюються, при такій строкатій множинності життєвих стилів⁷.

Як під впливом ризиків світу, що глобалізується, змінюються етнічні групи (спільноти) з їхньою унікальною традиційною культурою? Як відбувається трансформація повсякденних практик і життєвого світу акторів у етнічній спільноті? Як розвивається етнічна культура під впливом демократичної ідеології? – Ось те проблемне поле, яке вимагає вивчення для грамотної організації соціальної політики як конкретної держави, так і наднаціональних об'єднань у вирішенні питання світової соціальної напруженості.

В останні десятиліття у Бурятії, як і у всій Росії та інших країнах СНД, докорінно змінилася соціально-політична ситуація. У ході радикальних змін у суспільстві зросла національна самосвідомість, і у сфері політики різко висунувся етнічний чинник. Загальна криза, що охопила всі сфери життя, погіршення матеріального добробуту, духовно-ідеологічний вакуум, що утворився, викликали проблему виживання, облаштування і відродження. Перехід до ринкових взаємин, що почався, і загальна демократизація суспільства змінили хід і зміст етнокультурних процесів. Визначилися нові тенденції у соціокультурному житті бурятського етносу: зростання національної самосвідомості і менталітету, переосмислення історичного минулого народу, переоцінка культурно-духовної спадщини, нове осмислення сьогоденного буття, місця і ролі етносу у російському співтоваристві, значне відновлення історичної і культурної пам'яті, спадкоємності у генераційних зв'язках, активне відродження релігії – буддизму і шаманізму, підвищення їхньої ролі у житті етносу, пошуки шляхів і форм відродження і подальшого розвитку.

Дослідження: етнічна культура бурят о. Ольхон; особливості трансформації етнічної культури бурят о. Ольхон під впливом процесів глобалізації.

Дослідити трансформаційні процеси, що відбуваються у етнічній культурі бурят о. Ольхон під впливом глобалізації.

Вивчити зміну повсякденних практик бурят о. Ольхон.

Дослідити динаміку релігійних та ідеологічних переконань бурят о.Ольхон.

Для реалізації даних завдань використовуються методи включного спостереження, аналізу фотоматеріалу і полумформалізоване інтерв'ю⁸.

Докорінне перетворення етнічної традиційної культури під впливом глобалізаційних чинників веде до фактичної її деформації і визнання лише де-юре. Трансформаційні процеси у етнічній культурі мають наслідком її уніфікацію і знеособлення у світі, що глобалізується, що призводить до невизначеності ідентичності носія даної культури і тим самим є джерелом соціальної напруженості і конфліктів.

Таким чином, унікальність етнічної культури бурят о. Ольхон обумовлена фактом електрифікації острова влітку 2005 р., унаслідок чого радикально змінилися як повсякденні практики населення, так і ціннісні переваги. Так, замість індустріального сектора головним стає обслуговування, що охоплює сфери діяльності, безпосередньо не пов'язані з виробництвом, – торгівля, транспорт, відпочинок тощо, різко зростає роль інформації. При цьому зберігають своє значення аграрний сектор і базова цінність модернізації – економічне зростання. Наприкінці ХХ ст. основу економіки острова складала рибна промисловість (видобуток риби складав 6 тонн на день), яка до 2007 р. стала переважно індивідуальною діяльністю ольхонців. Така ж тенденція спостерігається у сільському господарстві, скотарстві і лісовій промисловості. При цьому розвиваються такі галузі, як туризм, будівництво, торгівля.

Фотоматеріал підтверджує гіпотезу про уніфікацію і знеособлення етнічної культури під впливом процесів глобалізації⁹. Так, наприклад, вся церемонія “етнічного” вінчання була абсолютно схожа з такою на Україні чи у Росії. Тобто все більше і більше пробиває собі дорогу універсалізація у сенсі уніфікації стилів життя, символів культури і транснаціональних норм поведінки. Крім того, виявлені маркери етнічного дистанціювання, а також поділення сфер діяльності, коли управлінські посади обіймають представники російської національності, а робітничої верстви – представники бурятського етносу, свідчать про наявність латентного соціального конфлікту.

Економічна активність сприяє, як свідчать респонденти у інтерв'ю, відчуженню та ізоляції людей, встановлює капіталістичні критерії соціальної стратифікації – економічну успішність у умовах жорсткої конкуренції, змінює традиції, що склалися, що веде до зростання соціальної напруженості. Трансформація релігійних та ідеологічних переконань може бути описана у поняттях ритуалізації та етнічного відродження¹⁰. При цьому перше означає формальну символічну поведінку (наприклад, ритуал “побурханить”) при втраті внутрішнього сакрального сенсу такого. Етнічне відродження, яке виявляється як у активізації шаманських ритуалів, у появі виставкового будинку “Ольхонські мотиви”, так і у необхідності обов'язково “етнічній” весільній церемонії, може пояснюватися кризою ідентичностей (і зокрема етнічною) у множинності життєвих шансів у суспільстві ризику, що також є чинником соціальної напруженості.

Інституціоналізація (в термінах Бергера і Лукмана) шаманізму¹¹, що спостерігалася, може аналізуватися за допомогою категорії міфу. Так, міф виконує функції творення колективів, формування ідентичності, формування і структуризації простору. Ідентичність, що формується за допомогою міфу, – справжня національна ідентичність, на думку Л.Іоніна. Отже міф сприяє стабілізації соціального простору.

Повсякденні практики і ритуали також змінюються корінним чином. Традиційна система вірувань бурят – шаманізм – втратила свій сакральний сенс, залишившись приводом для масових святкувань і повсякденних, часто несвідомих, ритуалів – “віддати данину предкам”, “побурханить”. Глобалізаційні процеси – дійсно суперечливі на перший погляд і неоднозначні. Так, з одного боку, мають місце девальвація цінності традиційних стереотипів і звичаїв, що регламентують соціальну поведінку індивідів, і переважно раціональна мотивація соціальної дії, детермінованої економічними критеріями. З іншого боку, спостерігаються тенденції до етнічного і релігійного відродження, звернення “до кореня”, що може інтерпретуватися як результат кризи ідентичностей у умовах множинних ризиків світу, що глобалізується. На руїнах традиційних критеріїв стратифікації суспільства (вік, стать, соціальна корисність, аскриптивний статус) виникають інші цінності – подорожі, економічна незалежність та самореалізація. У даному контексті доречний аналіз трансформацій, що відбуваються, у контексті глобалізаційного підходу З.Баумана, що ілюструє сучасні соціальні процеси за допомогою термінів “туристи” і “бродяги”¹². При всьому вищезгаданому ольхонську господиню і зараз турбує випас корів, коли уряд “розпродась землі” і різко зростає приватний сектор і приватне підприємництво.

Трансформаційні процеси у етнічній культурі бурят о. Ольхон яскраво ілюструють екологічні проблеми у світі, що глобалізується. Практично всі респонденти фіксують надзвичайне забруднення острова і погіршення екології унаслідок використання багатих рекреаційних ресурсів у економічних цілях. Безперечним підтвердженням і міжнародним визнанням цьому з'явилася акція “Ольхон прохає про допомогу!”, проведена Іркутським державним технічним університетом (ІРГТУ) у 2006 р. спільно з університетом Дуїсбург-ессен, за підтримки Феде-

рального міністерства довкілля, охорони природи і безпеки ядерних реакторів, а також Федерального відомства з екології (Німеччина). Даний факт дозволяє говорити про істотну роль цінностей модернізації (зокрема, економічного зростання), що переважають над постмодерними (в даному випадку захисту довкілля).

Таким чином, усі наведені вище факти і вищеописані процеси підтверджують гіпотезу про уніфікацію етнічної культури бурят о.Ольхон під впливом глобалізації, що призводить до невизначеності ідентичності носія даної культури і тим самим є джерелом соціальної напруженості. у ході дослідження також були виявлені тенденції етнічного відродження. Не зважаючи на всю неоднозначність і поліваріативність глобалізаційних процесів, основним напрямом трансформаційних процесів у етнічній культурі бурят о.Ольхон є твердження У.Бека, що “буття стає дизайном, причому повсюдно”.

¹ Иммануэль Валлерстайн. Конец знакомого мира: Социология XXI века / Пер. с англ. под ред. В.И.Иноземцева. – М., 2004. – С. 333.

² Ионин, Л.Г. Социология культуры [Текст]: учеб. пособие для вузов / Л.Г. Ионин; Гос. ун-т Высшая школа экономики. – 4-е изд., перераб. и доп. – М., 2004. – 427, [5] с.

³ Многоликая глобализация / Под ред. П.Бергера и С.Хантингтона; Пер. с англ. В.В.Сапова под ред. М.М. Лебедевой. – М., 2004. – С. 201.

⁴ Євтух В.Б., Трощинський В.П., Галушко К.Ю. та ін. Етносоціологія: терміни та поняття. Навч. посібник. – К., 2003. – С. 10.

⁵ Арбеніна В.Л. Етносоціологія: Навч. посібник. – Вид. друге, доп. и перероб. – Харків, 2007. – 316 с.

⁶ Бек У. Что такое глобализация? / Пер. с нем. А. Григорьева и В. Седелника; общая редакция и послесл. А. Филиппова. – М., 2001. – С. 62.

⁷ Ритцер Дж. Современные социологические теории. – 5-е изд. – СПб., 2002. – 688 с.: ил. – (Серия “Мастера психологии”).

⁸ Ядов В.А. Стратегия социологического исследования. Описание, объяснение, понимание социальной реальности. – М., 2001. – 596 с.

⁹ Тишков В.А. Реквием по этносу: Исследования по социально-культурной антропологии / В.А. Тишков; Ин-т этнологии и антропологии им. Н.Н.Миклухо-Маклая. – М., 2003. – 544 с.

¹⁰ Євтух В. Б., Трощинский В. П., Галушко К. Ю. та ін. Етносоціологія: терміни та поняття. Навч. посібник. – К., 2003. – 228 с.

¹¹ Али-Гирей. Кровь и небо шаманов. К истоку традиции. – Харьков, 2006. – 184 стр.: ил.

¹² Бауман З. Глобализация. Последствия для человека и общества / Пер. с англ. – М., 2004. – 188 с.

Главная проблема современного мира обусловлена тем, что взаимодействие двух базовых тенденций его развития – к унификации, углублению взаимозависимости народов и государств, с одной стороны, и увеличению его многообразия, с другой стороны, – становится все более конфликтным. Зарождающаяся глобальная культура по своему происхождению и содержанию западная. Процессы вестернизации приводят к неопределенности идентичности носителя данной культуры и тем самым являются источником социальной напряженности. Глобальная индустрия культуры во все большей мере означает конвергенцию культурных символов и форм жизни.

Ключевые слова: этническая культура, культурный капитал, идентичность, глобализация.

The main problem of modern world is determined by the co-operation of two basic tendencies of its development – to unification, to recession of correlation of nations and states, on the one hand, and to rise of diversity of the world, on the other hand – become more conflict. The process of globalisation progresses due to the impact the western culture. This process leads to uncertainty of identity of members of this culture. It provokes the responsive reactions of the ethnic cultures. The global industry of culture means a convergence of the cultural symbols and forms of life.

Key words: ethnic culture, the cultural capital, identity, globalisation.